

Til **Universitetsstyret**
Fra **Universitetsdirektøren**

Sakstype: **Orienteringssak**
Møtesaksnr.: **O-sak 3**
Møtenr.: **4/2011**
Møtedato: **21. juni 2011**
Notatdato: 09.06.11
Arkivsaksnr.:
Saksbehandler: **Eva Isaksen**

SAKSTITTEL: Orientering om status innen det systematiske HMS-arbeidet på laboratoriene.

Henvisning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandlinger i styret:

2010/5991: Styret ber om at sertifisering av laboratorier kommer opp som egen sak på møtet i juni.

Hovedproblemstillinger i saken:

Sertifisering brukes for å skape tillit i markedet og effektivisere, ved at én institusjon gjennomgår og godkjenner kvalitetssikringssystemet, evt systemet for et systematisk HMS-arbeid. Alternativene er enten at markedet har tillit uten å kontrollere systemene eller at alle som skal kjøpe en tjeneste, gjennomfører en revisjon før de inngår kontrakt.

Forskningsgrupper som bruker analysemetoder som et hjelpemiddel i kunnskapsproduksjonen, bruker internasjonalt anerkjente metoder. Dette sikrer at analysen gjøres likt hver gang og kan reproduseres av andre. Slik sett kan metodebeskrivelsen sammenlignes med en standard. Internasjonalt samarbeid viser at UiO har tillit i universitetsmiljøene i forhold til kvalitet på forskningen. Kontakt med andre forskningsmiljøer viser at sertifisering heller ikke hos disse er etterspurt, selv ikke der et laboratorium påtar seg produksjonsorienterte analyseoppgaver for felles prosjekter.

Laboratoriene skal drives slik at helse, miljø og sikkerhet (HMS) er ivaretatt. Enkelte miljøer ved UiO har ved tildeling av eksterne midler, blitt spurt om dokumentasjon på det systematiske arbeidet innen HMS. Hittil har de eksterne aktørene vært fornøyd med en egenerklæring om at vi legger oss opp til kravene i internkontrollforskriften om et systematisk HMS-arbeid. NTNU viser på sine hjemmesider en tilsvarende tankegang, ved at de sier de legger miljøstandarden ISO 14001 til grunn for arbeidet, men er ikke sertifisert.

Arbeidet med å revidere det systematiske HMS-arbeidet har høy prioritet i Organisasjons- og personalavdelingen (OPA). Det er under utarbeiding policyer innen en rekke områder som skal utdype HMS-målet og være et hjelpemiddel for enhetene i deres arbeid med lokale HMS-rutiner. Det er også startet et prosjekt (avvikshåndtering) for å få et bedre system for å fange opp og behandle meldinger om uønskede hendelser. I tillegg arbeides det for å bedre dokumentstyringen og oversikten over interne rutiner. Tidsrammen for arbeidet i OPA vil være fram til 2012 og det antas at det reviderte HMS-systemet er implementert (rutiner, dokumentasjon, kompetanse og kultur) på enhetene i løpet av 2014.

Økonomisk vurdering:

Planen for styrking av det systematiske HMS-arbeidet på laboratoriene gjennomføres i hht gjeldende langtidsbudsjett. Dersom økt ambisjonsnivå – som en formell sertifiseringsimplementering kan være - innebærer dette et behov for omprioriteringer og permanent økt ressurstildeling.

UiO har 4 fakultet med til sammen 11 institutter som har kjemilaboratorier. I tillegg har UiO flere sentre med kjemilaboratorier og begge museene har kjemilaboratorier. Det er store innbyrdes forskjeller mellom laboratoriene i forhold til faregraden på kjemikaliene de bruker og de mengdene kjemikalier som brukes. Forskjellene mellom laboratoriene vil påvirke omfanget av arbeidet dersom UiO skal gjennomføre en sertifisering av laboratoriene, fordi det reduserer mulighetene for felles rutiner.

Omkostningene er knyttet både til første gangs sertifisering og til de nødvendige resertifiseringene hvert tredje år. Den totale kostnaden vil avhenge av hvor mange laboratorier det er aktuelt å sertifisere. Som et eksempel på omkostninger til sertifisering, kan det opplyses at pr i dag er det brukt i størrelsesorden 350 000 kroner (eksklusiv interne arbeidstimer) for å få sertifikat som Miljøfyrtårn for UV-fakultetet og Universitetsbiblioteket. Miljøfyrtårn er en enklere og billigere sertifisering enn f.eks. ISO 14000-standarden.

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
universitetsdirektør

Anita Sandberg
HR-direktør

FAKTAARK

Begreper og definisjoner knyttet til sertifisering og akkreditering som kan være aktuelle innen laboratorievirksomheten ved UiO.

Sertifisering

Sertifisering av et system, et produkt, et prosjekt eller en medarbeider innebærer å få en uavhengig tredjepart til å evaluere virksomheten opp mot en nasjonal eller internasjonal standard.

Sertifisering av et kvalitetstyringssystem vil si at virksomheten lar en uavhengig tredjepart, vurdere om systemet tilfredsstiller kravene i ISO 9001, om systemet er en del av virksomhetens daglige liv og om systemet vedlikeholdes.

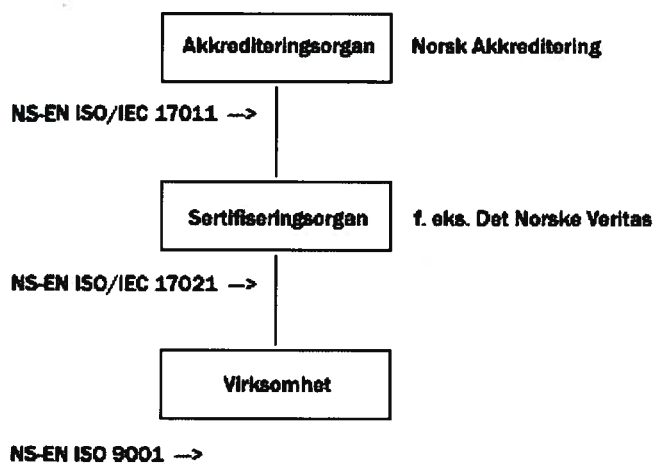
Er det samsvar, vil sertifiseringsorganet utstede et sertifikat som bekrefter at kravene er oppfylt. Sertifikatet er gyldig i en tidsbegrenset periode, ofte tre år, med oppfølging i gyldighetstiden og med mulighet for fornyelse.

Sertifiseringsorganer som vil vise at de er kvalifisert for den jobben de utfører, har som regel blitt vurdert av et akkrediteringsorgan.

Akkreditering

Akkreditering er en offisiell anerkjennelse av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte oppgaver i samsvar med gitte krav.

Forskjellen mellom sertifisering og akkreditering

Et annet relevant sertifiseringsorgan i tillegg til Det Norske Veritas, vil være Teknologisk institutt.

Standarder

ISO 9001 er en standard som beskriver kravene til et kvalitetsstyringssystem. Sertifisering av virksomhetens kvalitetsstyringssystem gjøres etter kravene i ISO 9001.

ISO 14001 spesifiserer krav til et miljøstyringssystem for å gjøre det mulig for en organisasjon å formulere en politikk og mål som tar hensyn til lovbestemte krav og andre krav som organisasjonen pålegger seg, og informasjon om vesentlige miljøaspekter. Den gjelder for de miljøaspekter som en organisasjon fastslår at den kan styre, og som den har en innvirkning på. Standarden som sådan spesifiserer ikke bestemte kriterier for miljøprestasjon

OHSAS 18001 er en britisk standard som i Norge er utgitt som en teknisk rapport. Den er altså ikke en standard i Norge, men for alle praktiske formål sidestilles med en standard. OHSAS 18001 er utarbeidet for å være forenlig med standardene ISO 9001 og ISO 14001, for å lette organisasjonenes integrering av styringssystemer for kvalitet, miljø og arbeidsmiljø.

ISO/IEC 17021 beskriver de prinsipper som troverdig sertifisering er basert på. Standarden stiller krav til sertifiseringsorganet; til struktur og ressurser, til kompetanse hos personellet og til planlegging, organisering og gjennomføring av revisjonsprosessen.

Andre begrep

GLP står for Good Laboratory Practice er ikke en akkrediteringsordning. GLP skiller seg fra akkreditering ved at der er et internasjonalt regelverkskrav implementert i norsk helselovgivning.

GMP står Good Manufactory Practice og viser til at et produkt er laget etter fastsatte retningslinjer med tanke på innhold, renhet og merking.

EMAS, Eco Management and Audit Scheme, er en frivillig ordning for registrering av organisasjoner som tilfredsstiller kravene til miljøstyringssystem og rapportering. Ordningen ble innført i alle EØS land gjennom en EU forordning i april 1995 og med en senere revidering i april 2001. I Norge er forordningen tatt inn i forurensningslovens § 52.c.

Miljøfyrtårn er en sertifiseringsordning til bruk på virksomhetsnivå. Som et prinsipp skal hele virksomheter sertifiseres. Dersom ikke hele virksomheten er sertifisert, skal det spesifiseres hva som er sertifisert, og hva som er unntatt sertifisering. Sertifisør er ansvarlig for at dette fremkommer på sertifikatet.